

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Образотворче мистецтво	Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Кафедра	Теорії і історії мистецтв	Рік навчання	1
Галузь знань	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки	Вид дисципліни	Нормативна
Спеціальність	В4 Образотворче мистецтво та реставрація	Семестри	1

КОЛЬОРОЗНАВСТВО
МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО
 Семестр 1

Викладач	Людмила Павлівна Горбатенко, доцент, PhD (канд. мистецтвознавства)
E-mail	ludmilagor07@gmail.com
Заняття	За розкладом
Консультації	Вівторок 12.00–13.00
Адреса	ауд. 201, поверх 2, корпус 3, вул. Мистецтв 8
Телефон	(057) 706-02-81 (кафедра)

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем електронні листи (тільки у робочі дні до 18-00).
 Умови листування:

- 1) в *темі* листа обов'язково має бути зазначена назва дисципліни (Кольорознавство);
- 2) в полі тексту листа позначити курс, групу, ПІБ студента, який звертається (анонімні листи не розглядаються);
- 3) файли підписувати таким чином: *прізвище_завдання. Розширення: текст — doc, docx, ілюстрації — jpeg, pdf.*

Окрім роздруків для аудиторних занять, роботи для рубіжного контролю мають бути надіслані на пошту викладача. Консультавання з викладачем в стінах академії відбуваються у визначені дні та години.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовою для вивчення дисципліни «Кольорознавство» є певний обсяг знань з фізики та фізіології, що стосується кольору та будови ока людини, а також врахування психології як передумови сприйняття кольору в зв'язку з певним емоційним станом людини. Обов'язковим є достатній рівень навичок роботи з фарбами у техніці гуаш.

Студент отримує повну підтримку при опрацюванні матеріалу базової дисципліни та підготовки у практичній роботі.

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Показ робіт із методичного фонду. . Ознайомлення студентів з електронними версіями матеріалу з кольорознавства та застосування додаткової літератури з дисципліни та методичних рекомендацій:

Методичні рекомендації

1. Горбатенко Л.П. Навчальна програма з дисципліни «Кольорознавство» для студентів 1 курсів для студентів заочної форми за напрямом підготовки: 6.020207 «Дизайн». Харків: ХДАДМ, 2016. 6с.
2. Горбатенко Л.П. Методичне рішення декоративного натюрморту// Методичні рекомендації з навчальної дисципліни «Академічний живопис», «Кольорознавство» для студентів 1 курсів напрямом підготовки: 6.020207 «Дизайн» Факультет «Дизайн». Професійне спрямування: «Мультимедійний дизайн», «Графічний дизайн». Харків: ХДАДМ, 2017. (відеоматеріал)
3. Горбатенко Л.П. КОЛЬОРОЗНАВСТВО. Методичні рекомендації з дисципліни «Кольорознавство» для студентів 1-го курсу спеціалізації «Графічний дизайн»,– Харків: ХДАДМ, 2019. 30 с.: іл.
4. Горбатенко Л.П. Методичні рекомендації з дисципліни «Кольорознавства» для студентів 1 курсу за

освітньо-професійною програмою «Архітектурно-ландшафтне середовище» першого рівня вищої освіти галузі знань 19 «Архітектура та будівництво» за спеціальністю 191 «Архітектура та містобудування». Харків: ХДАДМ, 2021. 40 с.

ПОСИЛАННЯ НА МАТЕРІАЛИ

1. Вступ до курсу
https://www.facebook.com/ludmila.gor.7/videos/2233138570222384?locale=ru_RU
2. Розділ 1. Ахроматика. ХДАДМ.
<https://www.facebook.com/ludmila.gor.7/videos/1123972621817781>
<https://www.facebook.com/photo/?fbid=4562398323817218&set=pcb.4562398847150499>
3. Розділ 2. Колір. ХДАДМ.
<https://www.facebook.com/photo/?fbid=5730590936997945&set=pcb.573059104699793>
4. Розділ 3. Типи кольорової організації в композиції. ХДАДМ.
<https://www.facebook.com/photo/?fbid=4688734447850271&set=pcb.4688735814516801>
5. Кольорознавство. Екзамен. ХДАДМ.
<https://www.facebook.com/photo/?fbid=4688735227850193&set=pcb.4688735814516801>
<https://www.facebook.com/photo/?fbid=4688734564516926&set=pcb.4688735814516801>

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Виконання завдань дисципліни «Кольорознавство» за темами «Світло», «Колір», студентами 1-го курсу факультету «Образотворче мистецтво», професійне спрямування: «Мистецтвознавство», потребує наступні матеріали: планшет 50х50 – 1шт., 40х60 – 1 шт., пензлі, палітра, фарби гуаш, папір, клей, гумка, олівець, канцелярський ніж, лінійка.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Метою вивчення дисципліни «Кольорознавство» є опанування та вміння використання у живописній практиці знань стосовно фізичної природи кольору, фізіологічних основ та властивостей кольорового зору людини, а також основних закономірностей кольорової композиції.

Навчальним процесом передбачено етапи засвоєння знань та їх використання в практичній роботі. **Завдання** дисципліни побудовані з послідовним ускладненням задач. До головних задач курсу належить вивчення студентами фізичної природи кольору; розмаїття передумов сприйняття кольору; урахування кольорових закономірностей при побудові кольорової гармонії; виховання почуття естетики кольорових співвідношень, а також набуття практичних навичок роботи з матеріалом.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- основні категорії і проблеми кольорознавства;
- принципи побудови ахроматичної шкали та передумови загальної світлотної тональності середовища.
- систематику і класифікацію кольорів, їхню ієрархію — головні й другорядні кольори;
- принципи побудови кольорової гармонії і вираження кольорових переваг;
- принципи організації кольору на площині та у як засіб виразності;
- трактувати просторову зміну кольору на формі з урахуванням кольору середовища. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен отримати навички:
- роботи з матеріалом у техніці гуаш;
- збагачення локального кольору у обраній кольоровій композиції;
- досягати гармонії кольорових співвідношень за рахунок зміни світлотності, тепло-холодності та насиченості кольорових плям.

Компетентності: Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища.

Здатність інтерпретувати смисли та засоби їх втілення у мистецькому творі.

Програмні результати навчання: Застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу.

Трактувати формотворчі засоби образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства, комплексно визначати їхню функціональну та естетичну специфіку у комунікативному просторі.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Кольорознавство – одна з фундаментальних дисциплін професійної та практичної підготовки, яка сприяє розвитку у студентів почуття та розуміння колористичної цілісності, завдяки чому студент виразно висловлює

ідеї та художні задуми в кольоровій гармонії. Дисципліна вивчає систему постійно діючих закономірностей, яким підкорюється колір, а також вплив фізичних, фізіологічних та психологічних факторів на індивідуальне сприйняття кольору людиною.

Змістовний модуль 1. АХРОМАТИКА.

Тема 1. Вияв середнього сірого. Ахроматична композиція.

Тема 2. Ахроматичний ряд.

Тема 3. Загальна світлотна тональність.

Змістовний модуль 2. ХРОМАТИЧНА ГАРМОНІЗАЦІЯ.

Тема 4. Спектральна шкала та спектральне коло.

Тема 5. Позиції колірних відношень.

Тема 6. Типи колірної організації композиції.

Екзаменаційна робота 3. РУХ КОЛЬОРУ

Тема 7. Рух кольору на площині.

Тема 8. Рух кольору у просторі.

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Метод повідомлення нових знань — практична робота в процесі виконання серії завдань. Основна форма вивчення курсу — практичні завдання.

Мета запропонованих завдань — є опанування та вміле використання на практиці основних закономірностей кольорознавства, основ кольорового сприйняття, закономірностей побудови кольорової композиції та набуття практичних навичок роботи з матеріалами. Основними дидактичними принципами, покладеними в основу викладання дисципліни є:

- навчання на високому рівні труднощів;
- поетапне фундаментальне вивчення навчального матеріалу;
- усвідомлення матеріалу через проживання (активні форми навчання);
- систематична робота над особистісним розвитком студентів.

За термін навчання студенти повинні привчатися працювати з поставленою задачею керівником, яка вирішується завдяки чітким рекомендаціям та побажанням в консультативному спілкуванні. В цьому процесі головним напрямком є формування у студента почуття естетики кольору для створення художнього образу в станковому живопису та композиції.

Розвиток у процесі навчання здійснюється не тільки змістом навчального матеріалу, але й особистістю викладача і стилем спілкування зі студентами.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Програмою передбачено рубіжні етапи контролю у формі поточних переглядів етапів процесу роботи виконаних завдань.

Підсумковий контроль засвоєння знань здійснюється у формі екзаменаційних переглядів.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національна	Бали	ECTS	Диференціація А (внутрішня)	Національна	Бали	ECTS
відмінно	90–100	A	A+ 98–100	задовільно	64–74	D
			A 95–97		60–63	E
			A- 90–94	незадовільно	35–59	FX
добре	82–89	B		незадовільно (повторне проходження)	0–34	F
	75–81	C				

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Дисциплінарна та організаційна відповідальність. Викладач несе відповідальність за координацію процесу занять, а також створення атмосфери, сприятливої до відвертої дискусії та пошуку необхідних питань з дисципліни. Особливу увагу викладач повинен приділити досягненню програмних результатів навчання дисципліни. В разі необхідності викладач має право на оновлення змісту навчальної дисципліни на основі найновітніших досягнень і сучасних практик у відповідній галузі, про що повинен попередити студентів. Особисті погляди викладача з тих чи інших питань не мають бути перешкодою для реалізації студентами процесу навчання.

Викладач повинен створити безпечні та комфортні умови для реалізації процесу навчання особам з особливими

освітніми потребами (в межах означеної аудиторії).

Міжособистісна відповідальність. У разі відрадження, хвороби або іншої важливої причини, викладач має право перенести заняття на інший день за умови узгодженості з адміністрацією та існуючим розкладом занять. Про дату, час та місце проведення занять викладач інформує студентів через старосту групи.

ПРАВИЛА ЗДОБУВАЧА

Під час занять студенти повинні обов'язково вимкнути звук мобільних телефонів. За необхідності студент має право на дозвіл вийти з аудиторії. Вітається власна думка з теми заняття, яка базується на аргументованій відповіді та доказах, зібраних під час практичних або самостійних занять.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНOSTІ

Недопустимі пропуски занять без поважних причин (причини пропуску мають бути підтверджені необхідними документами або попередженням викладача). Не вітаються запізнення на заняття. У разі пропуску занять, студент має самостійно опрацювати матеріали тем і підтвердити їх опанування відповідними нотатками, а також практичною роботою. Довгострокова відсутність студента на заняттях без поважних причин дає підстави для незаліку з дисципліни і його можливого подальшого відрядження. Додаткові заняття з такими студентами не передбачені. Відсутність практичних завдань на поточних переглядах безпосередньо впливає на зниження підсумкової оцінки (мінус 3 бали за кожний пропуск).

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Під час навчання студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Якщо під час рубіжного контролю визначено плагіат – тобто суттєве запозичення або копіювання в практичній роботі чужих матеріалів, студент не отримує бали за тему. Він зобов'язаний її переробити, в цьому випадку нараховується лише 50% від максимальної кількості балів за цю частину. Якщо факт академічної недоброчесності зафіксований на екзаменаційному перегляді – студент максимально отримує тільки ті бали, що були зараховані за попередні етапи контролю.

Корисні посилання: Корисні посилання:

Закон України “Про академічну доброчесність” від 18.12.2025 № 4742-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20#Text>

Серія інформаційних бюлетенів “Академічна доброчесність”. URL: <https://drive.google.com/drive/folders/1rx4lMRGOJdPhYbl-Y6EUcKCRd9jEeUc5>

РОЗКЛАД КУРСУ

Дата	Тема	Вид заняття	Зміст	Годин	Рубіжний контроль	Деталі
05.09	1	Практичні/ Самостійні	Вступ до курсу. Вияв середнього сірого. Ахроматична композиція.	2/ 4/ 12	Поточний перегляд	
19.09	2	Практичні/ Самостійні	Ахроматичний ряд.	1/ 2/ 6	Поточний перегляд	
10.10	3	Практичні/ Самостійні	Загальна світлотна тональність.	1/ 2/ 6	Поточний перегляд	
24.10	4	Практичні/ Самостійні	Спектральна шкала та спектральне коло.	1/ 2/ 6	Поточний перегляд	
07.11	5	Практичні/ Самостійні	Позиції колірних відношень.	1/ 2/ 6	Поточний перегляд	
14.11	6	Практичні/ Самостійні	Типи колірної організації композиції.	2/ 4/ 12	Поточний перегляд	

28.11	7	Практичні/ Самостійні	Рух кольору на площині.	1/ 2/ 6	Поточний перегляд	
05.12	8	Практичні/ Самостійні	Рух кольору у просторі.	1/ 2/ 6	Поточний перегляд	

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Тема	Форма звітності	Бали
1	Поточний контроль	0–10
2	Поточний контроль	0–10
3	Поточний контроль	0–10
4	Поточний контроль	0–10
5	Поточний контроль	0–10
6	Поточний контроль	0–10
7	Поточний контроль	0–20
8	Поточний контроль	0–20
	Всього балів	100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Бали			Критерії оцінювання
	0–10	0–20	
A+	10	20	Студент в повному обсязі опанував матеріал практичного курсу, проявив креативне мислення при виконанні завдань, логічно обґрунтував послідовність виконання необхідних завдань, професійно виконав усі етапи завдання, додатково брав участь у міжнародних або всеукраїнських конкурсах, виставках, фестивалях (отримав відзнаку).
A	9	17–19	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, надав додаткові матеріали за темою. Практична подача акуратна, без помилок. Показав відмінні результати під час поточного контролю.
A-	8	16	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, продемонстрував якісний рівень знань та вмінь під час поточного контролю, творчо та якісно виконав усі поставлені завдання.
B	6–7	12–15	Студент добре опанував матеріал теоретичного та практичного курсу, вчасно виконав усі поставлені задачі, творчо підійшов до виконання практичних завдань, але при цьому робота має незначні недоліки.
C	4–5	8–11	Студент в цілому добре опанував матеріал теоретичного та практичного курсу, вчасно та якісно виконав більшість поставлених завдань, але виконана робота має суттєві недоліки (відсутність творчого підходу тощо).
D	2–3	4–7	Студент в недостатньому обсязі опанував матеріал теоретичного та практичного курсу, вирішив в цілому основні поставлені завдання, але виконана робота має значні недоліки (неохайність виконання, відсутність творчого підходу, несвоєчасна подача виконаної роботи тощо).

Е	1	1–3	Студент в недостатньому обсязі опанував матеріал теоретичного та практичного курсу, не впорався з головними задачами дисципліни, практична робота має багато значних недоліків (неохайність виконання, відсутність творчого підходу, несвоєчасна подача виконаної роботи, значна кількість суттєвих помилок при виконанні завдання, пропуски занять без поважних причин тощо).
	0	0	Пропуск рубіжного контролю

СИСТЕМА БОНУСІВ

Передбачено додаткові бали за активність студента, та творчий підхід під час практичних занять (1-3), виставкова участь у фестивалях та конкурсах (5–8), а також участь у житті групи (1–3). Максимальна кількість балів: 10.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. [Victor Vasarely](#). Publisher [Centre Pompidou](#) Ouvrage broché. Text in Bilingue Français, 2019. 60 p.
2. Йоганнес Іттен. Мистецтво кольору. Суб'єктивний досвід і об'єктивне пізнання як шлях до мистецтва, 2022. 96 с. URL: alka-book.com/ua/knigi_po_dizaynu_i_arhitecture-715/mistetstvo_koloru_subektivniy_dosvid_i_obektivne_piznannya_yak_shlyah_do_mistetstva-206634?utm_source=google&utm_medium=cpc&utm_campaign=smartcampaign_it&utm_content=auto_place&utm_term=smartcampaign_it&gclid=Cj0KCQiA4OybBhCzARIsAIfn9lKPy7KDdsj9nQIU3uVMjfVcKJKZZJd710HRJ57Knc9rfV2D7FDK1MaApcoEALw_wcB
3. Прокопович Т. Основи кольорознавства навч. посіб. Луцьк: Волинський національний університет ім. Лесі Українки, 2022. 124 с. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/20686>
4. Психологія кольору // За матеріалами авторського курсу лекцій Нелюбова М.В./ URL: http://www.aratta-ukraine.com/text_ua.php?id=2117 (дата звернення. 21. 09. 2021 .)
5. Кафедра живопису ХДАДМ: традиції та сучасність / Міністерство освіти і науки України; Харківська державна академія дизайну і мистецтв; Факультет образотворчого мистецтва; Упор. М.І. Деркач, В.Ю. Гальченко. Харків: ХДАДМ, 2015. 123 с.
6. Прищенко С. В. Кольорознавство: навчальний посібник / за ред. проф. Є. А. Антоновича. Київ : Альтерпрес, 2010. 354 с.